

GÖNÜLLÜLERİN FAALİYETLERE KATILIM NEDENLERİ VE MOTİVASYONEL FAKTÖRLERİN ANALİZİ: GENÇLİK MERKEZLERİ ÖRNEĞİ

Mustafa YILMAZ¹, Kürşad SERTBAŞ², Hüseyin GÜMÜŞ³

ÖZ

Bu çalışma; gençlik merkezlerinde gerçekleştirilen faaliyetlere gönüllülerin katılım nedenlerini incelemek ve faaliyetlerde yer almalarını sağlayan motivasyonel faktörleri belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini, Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı olarak faaliyet gösteren 182 gençlik merkezinde gerçekleştirilen Gençlik ve Spor Bakanlığı projeleri ve yerel projelerin düzenlenmesi aşamasında yer alan 458 gönüllü oluşturmuştur. Çalışmada Strigas ve Jackson (2001) tarafından geliştirilen ve 40 sorudan oluşan, Sertbaş'ın (2006) Türkçeye uyarlamış olduğu MSSV (Motivational Scale for Sport Volunteers) "Spor Gönüllüleri Motivasyon Ölçeği", araştırmacı tarafından geliştirilen "Gönüllülerin Faaliyetlere Katılım Nedenleri Anketi" ve kişisel bilgi formundan oluşan anket kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 20.0 programında analiz edilmiştir. Analiz kapsamında, frekans tabloları, güvenirlik ve geçerlilik analizi, Kaiser-Meyer-Olkin örneklem yeterliliği ölçütü, Bartlett testi, bağımsız örneklem t testi analizi ve Pearson korelasyon testinden faydalanılmıştır. Çalışma sonucunda en yüksek ortalamalı motivasyonel faktör "Egoizm Faktörü", en az ortalamalı motivasyonel faktör ise "Boş Zaman Aktivitesi Faktörü" olmuştur. Gençlik merkezinde gerçekleştirilen faaliyetlere gönüllülerin en yüksek ortalamalı katılım nedeni "Yeni yetenekler kazanmak ya da var olanları geliştirmek için" ($\bar{x}$:4,65), en düşük ortalama ise "Yeni arkadaşlar edinmek için" ($\bar{x}$:3,82) olarak belirlenmiştir. Araştırma sonucunda cinsiyet ile materyal etkenler, amaç, egoizm ve boş zaman aktivitesi alt faktörlerine ilişkin motivasyon düzeyleri bakımından anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($p > 0,05$). Cinsiyet ile dış etken alt faktörüne ilişkin motivasyon düzeyleri bakımından anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Korelasyon analizi sonucunda, Materyal etkenler alt faktörü, dış etken alt faktörü, amaç alt faktörü, egoizm alt faktörü ve boş zaman aktivitesi alt faktörlerinin birbirleri arasında anlamlı ilişki bulunmaktadır ($p < 0,05$).

Anahtar Kelimeler: Gençlik Merkezi, Gönüllü, Gönüllülük, Motivasyonel Faktörler.

¹ Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Ankara.

² Kocaeli Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Kocaeli.

³ Mersin Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Mersin.

REASONS FOR PARTICIPATION OF VOLUNTEERS TO ACTIVITIES AND THE ANALYSIS OF MOTIVATIONAL FACTORS: THE CASE OF YOUTH CENTERS

ABSTRACT

The aim of the study was to investigate the reasons of volunteers' participation in the activities carried out in youth centers and to identify the motivational factors that enabled them to take part in the activities. The sample of the study consisted of 458 volunteers involved in the organization of the Ministry of Youth and Sports projects and local projects in 182 youth centers operating under the Ministry of Youth and Sports. In this study, MSSV (Motivational Scale for Sport Volunteers), developed by Strigas and Jackson (2001) and consisting of 40 questions and adapted by Sertbaş (2006), Reasons for Participation in Activities Questionnaire developed by the researcher and questionnaire consisting of personal information form was used. The obtained data were analyzed in SPSS 20.0 program. Frequency tables, reliability and validity analysis, Kaiser-Meyer-Olkin sample adequacy criterion, Bartlett test, independent sample t test analysis and Pearson correlation test were benefited in the analysis. At the end of the study, the highest average motivational factor was "Egoism Factor" and the least average motivational factor was "Leisure Activity Factor". The highest average reason for volunteers to participate in the activities carried out in the youth center was determined as to acquire new skills or develop existing ones" (: 4.65) and the lowest average was to make new friends" (: 3.82). As a result of the study, it was found that there was no significant difference in terms of motivation levels regarding gender and material factors, purpose, egoism and leisure activity sub-factors ($p > 0.05$). There was a significant difference in terms of gender and motivation levels of external factors ($p < 0.05$). As a result of the correlation analysis, there was a significant relationship between Material factors sub-factor, external factor sub-factor, goal sub-factor, egoism sub-factor and leisure activity sub-factors ($p < 0.05$).

Keywords: Youth Center, Volunteer, Volunteering, Motivational Factors.

GİRİŞ

Gençlik merkezleri, gençlerin serbest zamanlarını olumlu bir şekilde değerlendirmelerine yardımcı olmak, gençlerin gelişimine katkıda bulunmak, gençlere rehberlik ve danışmanlık yapmak, bununla birlikte gençleri zararlı alışkanlıklara karşı bilinçlendirmek ve onlardan uzak tutmak amacıyla sanatsal, sosyal, kültürel, eğitsel ve sportif faaliyetler, tarihi ve kültürel geziler, kamplar düzenleyen merkezlerdir (Gençlik Merkezleri Yönetmeliği Madde-5, 2003).

Gençlik merkezlerine 14-29 yaş aralığında olan tüm gençlerimiz üye olabilmekte ve tüm faaliyetlerden ücretsiz yararlanabilmektedir. 2015 yılı Ocak ayında 81 ilde 182 gençlik merkezlerine 705.814 üye genç bulunmaktadır. Gençlik merkezlerinde eğitim faaliyetleri, seminerler, akademik faaliyetler, sosyal sorumluluk faaliyetleri, gönüllülük kampanyaları, bilim ve teknoloji, hobi faaliyetleri, yarışmalar vb. faaliyetler düzenlenmektedir. Bahsedilen faaliyetler gençlik merkezleri tarafından planlanmakta ve yürütülmektedir. Bunun yanı sıra Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından planlanan çeşitli faaliyet ve projeler de gençlik merkezleri tarafından icra edilmektedir. Gençlik merkezleri tarafından gerçekleştirilen faaliyetler, bireylere hem faaliyete katılmalarını hem de gönüllü olarak yer almalarına imkân vermektedir.

Gençlik merkezleri, özellikle gençlerin faaliyetlerde gönüllü olarak yer almalarında büyük bir öneme sahiptir.

Gönüllülük; kişinin tamamıyla kendi isteği doğrultusunda, dayanışma ve yardımlaşma amacıyla, bireysel çıkarlarını gözetmeksizin, hiçbir maddi beklentisi olmadan, sadece topluma faydalı olma arzusuyla, fiziksel gücünü, zamanını, bilgi birikimini, yeteneğini ve deneyimini birlikte ya da ayrı ayrı kullanabilmesi durumudur (Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi, 2013). Gönüllü, bir kuruluşa üye olmadan onun etkinliklerinde yer alan kişi olarak da tanımlanmaktadır. Bu tanımda, gönüllü ile üye arasındaki ayırma dikkat çekilmektedir. Bu ayırım çeşitli nedenlerden kaynaklanabilmektedir (Akatay ve Yelkikalan, 2007).

Ulusal ve Uluslararası Alanda Gönüllülük

Gönüllülük, tüm farklı çeşitleri ile tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de çok uzun süredir var olmaktadır. Türk toplumu geleneksel olarak gönüllülüğe değer vermiş, ancak gönüllülüğün bir topluma sağladığı potansiyel katkıları tam olarak fark edip kullanmayı henüz tam anlamıyla başaramamıştır (Birleşmiş Milletler Gönüllüleri Programı Türkiye ve Gençlik Servisleri Merkezi, 2013).

Türkiye’de herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üye olanların oranı % 7 civarındadır. 1999-2008 yılları arasında yürütülmüş olan üç ayrı araştırma 15-27 yaş arası gençler arasında bir sivil toplum örgütüne üye olanların oranının 1999’da %8, 2003’te %4 ve 2008’de %6 olduğunu göstermiştir (Erdoğan, 2012).

İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı’nın verilerine göre Türkiye’de hali hazırda 245,170 adet kayıtlı dernek bulunmaktadır; bunların yaklaşık 97,000’i aktif olarak çalışmalarını sürdürmekte olup, aktif olarak çalışma yürüten derneklerin sayısı 2000 yılında 67,000 iken bugün artmıştır. Sivil toplum kuruluşlarının sayısındaki artış kaçınılmaz olarak STK’lara üyeliğin ve aynı şekilde gönüllülüğün artmasını sağlasa da, Türkiye’deki gönüllülük düzeyi hala düşük seviyelerdedir (www.dernekler.gov.tr, 2014). Gönüllülük faaliyetlerin daha çok rekreasyon içerikli dernekler ve sivil toplum kuruluşları tarafından desteklendiği bilinmektedir (Honça ve Çetinkaya, 2017; Kubat ve Şentürk, 2018; Gümüş ve dig., 2018).

Bireylerin gönüllülük yapamama nedenlerinin başında yeterli zamanlarının olmaması (%75,3) gelmektedir. Bireylerin, gönüllülüğe nasıl ve nerede başlayacaklarını bilememeleri (%16,9) ise bir diğer neden olarak görülmektedir (Genç, 2011).

Dünyada gönüllülüğün görünümü ise ülkemize göre oldukça farklılık göstermektedir. Gönüllülük; dünyanın birçok ülkesinde yasal çerçeveler içerisinde oluşturulan, sistematığı kurulmuş ve profesyonel bir şekilde sürdürülen bir eylem haline gelmiştir. ABD’de halen gönüllü olarak çalışanların % 85’inin bir ya da birden fazlasının faaliyet alanının ciddi toplumsal sorunlar olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç 35 milyon hanede en az bir yetişkinin önemli toplumsal sorunlarla ilgili gönüllü bir uğraş içinde olduğu anlamına gelmektedir.

Kanada İstatistik Kurumu tarafından yürütülen Kanada Bağış, Gönüllülük ve Katılım Araştırması (Canada Survey of Giving, Volunteering and Participating)’nda, 2004’ten itibaren hem gönüllülerin sayısında (%5,7), hem de gönüllü çalışma saatindeki (%4,2) artışla toplam 2,1 milyar gönüllü çalışma saati kaydedilmiştir (Dünyada Gönüllülüğün Durumu Raporu, 2011).

Avustralya İstatistik Bürosu, 2007 yılında, 5.2 milyon insanın, 14,6 milyar Avustralya Doları bedelindeki ücretli çalışma süresine denk gelen, toplam 713 milyon saatlik gönüllü faaliyette bulunduğunu ortaya koymuştur. Çalışma, yetişkin nüfusun % 34’ünün gönüllülük yaptığını göstermiştir. Bu oran kadınlar arasında % 36, erkekler arasında ise % 32’dir Dünyada Gönüllülüğün Durumu Raporu, 2011).

İngiltere’de 5.821.400 spor gönüllüsü birçok farklı projede görev yapmaktadır. Bu sayı yaklaşık olarak yetişkin nüfusun %15’ini oluşturmaktadır. İngiltere’de spor gönüllüleri her yıl spor için her yıl 1.2 milyon saat katkıda bulunarak ya da 720.000 tam zamanlı ücretli işçiye eşdeğer çalışarak bütçeye 14 Milyon Pound'luk bir katkıda bulunduğu tahmin edilmektedir. İngiltere’deki toplam gönüllülerin %26’sı spor organizasyonlarında gönüllü olarak görev yapmaktadır (Carter, 2002).

Kamusal Bir Alan Olarak Gençlik Merkezlerinde Gönüllülük Faaliyetleri

Gönüllülük sivil toplum kuruluşları aracılığı ile gerçekleştirilebildiği gibi kamusal alanda da gerçekleştirilebilmektedir. Son yıllarda gönüllülüğün önem kazanması ve gerçekleştirilen organizasyonlara da gönüllülerin katkı vermesi sebebiyle kamu kurum ve kuruluşları da gönüllülük çalışmalarına önem vererek kamusal alanda gönüllülüğün önünü açmıştır. Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından gençlik merkezleri aracılığı ile yıl içerisinde birçok faaliyet gerçekleştirilmektedir. Aynı zamanda gençlik merkezleri de yerelde proje ve faaliyetler düzenlemektedir. Gerçekleştirilen bu proje ve faaliyetlerde, gençlik merkezi üyeleri gönüllü ya da katılımcı olarak yer almaktadır.

Gençlik merkezlerimizde düzenlenen ve üyelerin gönüllü olarak katıldıkları bazı projeler şunlardır:

- Gençlerin İyilik Ağacı
- Genç Dönüşüm
- Gençlik ve İzcilik Kampları
- Sosyal Sorumluluk Projeleri
- Gönüllülük kampanyaları

Gençlik ve Spor Bakanlığının projesi olan Gençlik Afet Rehabilitasyon ve Destek (GARD) gönüllüleri doğal afet, felaket vb. durumlarda rehabilitasyon amacı ile olay yerine destek faaliyetlerine gitmiştir. 2011 yılında meydana gelen Van depreminde yaklaşık 30 kadar gönüllü rehabilitasyon çalışmalarına katkı sağlamak amacı ile 20 gün boyunca görev yapmıştır. Yine aynı projenin gönüllüleri 2014 yılında Soma'da meydana gelen maden faciasının sonrasında görev yapmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın evrenini 2014 yılında 81 ilde bulunan 182 gençlik merkezine üye olan 705.814 gençlik merkezi üyesi oluşturmaktadır. Örneklemi ise gençlik merkezlerinde 2014 yılı içerisinde gerçekleştirilen proje faaliyetlerinde yer alan 458 gönüllü oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimi için kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmada veri toplama formu olarak, Strigas ve Jackson (2003) tarafından geliştirilen ve 40 sorudan oluşan, Sertbaş yapılan tarafından 2006 yılında Türkçeye uyarlanan MSSV (Motivational Scale for Sport Volunteers) "Spor Gönüllüleri Motivasyon Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek toplam 33 Madde ve 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutlara ilişkin alfa değerleri; Materyal Etkenler Faktörü için 0,856 Dış etkenler faktörü 0,830 Amaç faktörü 0,800 Egoizm faktörü 0,804 ve Boş zaman aktivitesi 0,804'dır.

Gençlik merkezi gönüllülerinin, gönüllülük faaliyetlere katılım nedenlerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından sorular hazırlanmıştır. Bu soruların hazırlanması aşamasında, konu ile ilgili kapsamlı bir literatür taraması yapılmış olup literatür taraması sırasında daha önce gönüllülüğün konu olduğu ve gönüllü katılım nedenlerinin yer aldığı yerli ve yabancı kaynaklar incelenmiştir. Ankette yer alan sorular oluşturulurken uzman ve akademisyen görüşlerinden yararlandıktan sonra gerekli verilerin toplanması için ankete ilk şekli verilmiştir. Oluşturulan anketi test etmek amacıyla 164 kişinin katılımıyla pilot uygulama gerçekleştirilmiştir.

Gençlik merkezleri faaliyetlerine katılan gönüllüler, online olarak oluşturulan anket formuna, gençlik merkezlerinin Facebook ve Twitter sayfaları gibi sosyal medya araçları aracılığı ile ulaşmışlardır. Elde edilen veriler SPSS paket programında analiz edilmiştir. Analiz kapsamında, frekans tabloları, güvenilirlik ve geçerlilik analizi, Kaiser-Meyer-Olkin örneklem yeterliliği ölçütü, Bartlett testi, faktör analizi, bağımsız örneklem t testi analizi ve Pearson korelasyon testinden faydalanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Katılımcılara ilişkin demografik bilgiler

DEĞİŞKEN		N	%
Cinsiyet	Bayan	217	47,4
	Erkek	241	52,6
Yaş	<18	65	14,2
	19-25	261	57
	26 ve +	132	29,1
Aile Geliri	1000 TL ve altı	109	23,8
	1001-2000 TL	207	45,2
	2001-3000 TL	96	21
	3000 TL ve +	46	10
Öğrenim Düzeyi	İlk/Ortaöğretim	89	19,4
	Önlisans	59	12,9
	Lisans	269	58,7
	Lisans üstü	41	9
Gençlik Merkezine Üyelik Süresi	< 3 ay	66	14,4
	4-6 ay	39	8,5
	7-12 ay	116	25,3
	1-4 yıl	177	38,6
	4 yıl +	60	13,1
Toplam		458	100.0

Tablo 2. Faaliyetlere katılma nedenleri anketi ortalamaları

Faaliyetlere katılma nedeni	($\bar{x}$)
Yeni yetenekler kazanmak ya da var olanları geliştirmek için	4,65
Toplumda katkıda bulunabilmek için	4,59
Serbest zamanlarımı daha iyi değerlendirmek için	4,57
Bir takımın parçası olabilmek için	4,54
Organizasyon ve liderlik konularında var olan becerilerimi geliştirmek için	4,51
Sorumluluk almak ya da bir yere aidiyet duygusu geliştirmek için	4,49
Farklı insanlarla beraber olabilmek için	4,34
Yeni arkadaşlar edinmek için	3,82

Faaliyetlere katılma nedenleri ölçeğine ilişkin en yüksek ortalama “Yeni yetenekler kazanmak ya da var olanları geliştirmek için” ($\bar{x}$:4,65), en düşük ortalama ise “Yeni arkadaşlar edinmek için” ($\bar{x}$:3,82) olarak belirlenmiştir.

Tablo 3. Gönüllü motivasyon ölçeği ve alt boyutları istatistiksel veriler

Gönüllü Motivasyon Ölçeği Alt boyutları	Ortalama	Varyans	Cronbach's Alpha
Materyal Etkenler Faktörü	4,11±0,82	14,904	0,856
Dış etkenler faktörü	3,41±1,05	13,833	0,830
Amaç faktörü	4,23±0,62	10,676	0,800
Egoizm faktörü	4,37±0,64	9,338	0,804
Boş zaman aktivitesi	3,30±1,13	8,291	0,844

Egoizm faktörü ($\bar{x}$:4,37) ortalama ile en yüksek ortalamalı motivasyonel faktör olmuştur. Bu faktörü oluşturan sorular sosyal iletişim, kendini gerçekleştirme, takdir edilme, başarı özelliklerini kapsamaktadır.

Boş zaman aktivitesi faktörü ($\bar{x}$:3,30) ortalama ile en düşük ortalamalı motivasyonel faktör olmuştur. Bu faktörü oluşturan sorular Boş zaman değerlendirme isteğini içermektedir.

Tablo 4. Gönüllü motivasyon ölçeği ve alt boyutları ile cinsiyet arasındaki ilişki

Gönüllü Motivasyon Ölçeği Alt boyutları		N	Ort.	SS	t	p
Materyal Etkenler faktörü	Kadın	217	4,1389	,77542	0,475	0,635
	Erkek	241	4,1025	,86223		
Dış etkenler faktörü	Kadın	217	3,2765	1,04803	-2,748	0,006
	Erkek	241	3,5465	1,05159		
Amaç faktörü	Kadın	217	4,2357	,59883	-0,004	0,997
	Erkek	241	4,2359	,65262		
Egoizm faktörü	Kadın	217	4,4068	,64286	0,871	0,384
	Erkek	241	4,3545	,64234		
Boş zaman aktivitesi faktörü	Kadın	217	3,2747	1,12207	-0,508	0,612
	Erkek	241	3,3286	1,14814		

Yapılan bağımsız örneklem t testi sonucunda kadın ve erkek gönüllüler arasında materyal etkenler, amaç, egoizm ve boş zaman aktivitesi alt faktörlerine ilişkin motivasyon düzeyleri bakımından anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($p > 0,05$). Bunun yanında kadın ve erkek gönüllüler arasında dış etken alt faktörüne ilişkin motivasyon düzeyleri bakımından anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Erkeklerin dış etkenler faktörüne ilişkin motivasyon düzeyleri kadınlara göre daha yüksektir.

Tablo 5. Motivasyon ölçeği alt boyutlarına ilişkin korelasyon analizi

		Materyal etkenler	Dış etkenler	Amaç	Egoizm	Boş zaman aktivitesi
Materyal etkenler	r	1				
	p					
Dış etken	r	0,599**	1			
	p	0,000				
Amaç	r	0,666**	0,635**	1		
	p	0,000	0,000			
Egoizm	r	0,641**	0,417**	0,675**	1	
	p	0,000	0,000	0,000		
Boş zaman aktivitesi	r	0,612**	0,710**	0,533**	0,398**	1
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	

Korelasyon analizi sonucunda, Materyal etkenler alt faktörü, dış etken alt faktörü, amaç alt faktörü, egoizm alt faktörü ve boş zaman aktivitesi alt faktörlerinin birbirleri arasında anlamlı ilişki bulunmaktadır ($p < 0,05$). Söz konusu ilişkiler tek yönlü olarak geçerlidir.

TARTIŞMA

Kanada'da 2000 yılında 14.724 gönüllünün katılımı ile yapılan bir araştırmada, gönüllülerin %81'i kişisel beceri kazanma amacıyla, %57'si organizasyon sayesinde yeteneklerini geliştirmek amacıyla, %30'u arkadaşları sayesinde organizasyonlarda gönüllü olarak görev yaptıklarını, %23'ü mesleki deneyim kazanmak ve iş yaşamında başarılı olmak için organizasyonlarda gönüllü olarak görev yaptıklarını belirtmişlerdir (Lasby, 2000).

Yurttagüler ve Akyüz'ün (2006) Montgomery ve Smith'ten aktarmış oldukları çalışmalarında Polonya'da 170 kişi ile yapılan bir araştırmada neden gönüllü oldukları sorulan görüşmecilerin %61'i ihtiyacı olan insanlara yardım etmek için, %46'sı yeni yetiler, beceriler kazanmak için, %41'i bir şeyler yapmam gerektiği için, %31'i tatmin olmak için, %29'u yeni insanlarla tanışmak için, %11'i minnettarlığını göstermek için, %7'si özel bir konuyla mücadele etmek için, %4'ü boş zamanım olduğu için cevabını vermiştir. Gümüş ve dig., (2019) kadınların boş zaman tutumları üzerine yaptıkları çalışmada gönüllü katılımın önemini vurgulamışlardır.

Strigas ve Jackson (2003) tarafından yapılan, spor gönüllülüğünde demografik özellikler ve motivasyonel faktörler başlıklı çalışmalarında, araştırmaya katılan gönüllülerin organizasyona katılımlarında etkili olan motivasyonel faktörler incelenmiştir. Organizasyonda görev yapan n=60 gönüllünün katıldığı araştırmasında, amaçsal faktörler 4.28 ± 0.85 en yüksek değer ile organizasyona katılan gönüllülerin organizasyonun başarıya ulaşması için katkıda bulunma amacı taşıdıkları görülmüştür. Maddesel faktör olarak 1.93 ± 0.93 en düşük

motivasyonel faktör olarak belirlenmiştir. Sertbaş (2006), yapmış olduğu "Univarsiade 2005 İzmir Oyunlarında Görevli Gönüllü İnsan Kaynaklarının, Organizasyona Katılım Nedenleri ve Motivasyonel Faktörlerin Analizi" başlıklı çalışmada motivasyonel faktörlerden Amaçsal faktörler $4,23 \pm 0,61$ en yüksek değer ile organizasyona katılan gönüllülerin organizasyonun başarıya ulaşması için katkıda bulunma amacı taşıdıkları görülmüştür. Dış etkenler faktörü ise $1,91 \pm 0,76$ en düşük motivasyonel faktör olarak belirlenmiştir. Ayrıca Gümüş ve Işık (2018) mativasyon faktörünün genç kuşağın yaşam kalitesinde de etkili olduğunu belirtmiştir.

Farrel, Johnston ve Twynam (1998) tarafından yapılan bir çalışmada, spor organizasyonlarındaki gönüllülerin organizasyona katılımlarında etkili olan motivasyonel faktörler konusunda yaptıkları bir çalışmada, gönüllülerin organizasyona katılımlarındaki en önemli neden organizasyonun başarısına katkıda bulunma isteği, gönüllülüğün daha iyi bir sosyal çevre yarattığı düşünceleri öncelikli neden olarak belirtilmiştir.

Univarsiade 2011 Erzurum Kış Oyunlarında görev alan gönüllülerin % 85.5'inin Erzurum'da yaşadığı ve bunların % 25.7'sinin spor, rekreasyon ve toplumsal organizasyonlar ile ilgili çalışmalar yürüten Sivil Toplum Kuruluşlarına üye olduğu tespit edilmiştir. Yine araştırmaya katılan spor gönüllülerin % 31.8'inin bu tip organizasyonlarda daha önce görev aldığı ve görev aldıkları organizasyon türlerine bakıldığında ise %32.7'sinin spor ve rekreasyon organizasyonlarında görev aldığını ortaya çıkmıştır (Kara, 2012).

Koç ve ark (2019) yılında yaptıkları çalışmada bireylerin serbest zaman motivasyonları arttırılabilirse tatmin düzeylerinde de bir artış sağlanabilir yorumunu yapmışlardır. Bu durumun etkinliklere katılan kitlenin artması ve organizasyonun devamlılığını sağlamada önemli bir unsurdur olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Mirsafian ve Mohamadinejad (2012) yılında yapmış oldukları "Sport volunteerism: A study on volunteering motivations in university students" başlıklı çalışmada üniversite spor programlarında, son 6 ay içerisinde en az 4 defa gönüllü olarak faaliyette bulunan öğrenciler üzerine yapmış olduğu çalışmasına 180 erkek 124 kız katılmıştır. Yapılan çalışmada spor gönüllülerinin motivasyon faktörleri 7 faktörde toplanmıştır. Bu faktörler; sosyal, gelişim, kariyer, materyal, destek, amaç ve zorunluluktur. Çalışmanın sonucunda en önemli faktör sosyal faktör olurken en önemsiz faktör ise zorunluluk olarak çıkmıştır. Faktörler arasındaki korelasyon sonucunda ise faktörlerin hemen hemen hepsinde anlamlı ve pozitif yönde ilişki bulunmuştur. Sadece amaç ve kariyer faktörleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Araştırmacının, yapmış olduğu korelasyon analizi neticesinde hemen hemen tüm faktörler

arasında anlamlı sonuç bulunmuştur. Bu çalışmada da yapılan korelasyon analizi sonucunda benzer şekilde tüm faktörler arasında olumlu ve pozitif bir sonuç bulunmuştur.

Gönüllü motivasyon ölçeği ve alt boyutlarından dış etkenler faktörü ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p < 0,05$). Erkek gönüllülerin dış etkenler faktörüne ilişkin motivasyon düzeyleri kadın gönüllülere göre daha yüksektir.

Sertbaş (2006), tarafından yapılan doktora çalışmasında gönüllü motivasyon ölçeği alt faktörlerinden materyal etkenler faktörü, amaç faktörü ve egoizm faktörleri ve cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Araştırmanın bu sonucu çalışmamız ile benzerlik göstermektedir.

Gençlik merkezi gönüllülerin, gençlik merkezleri faaliyetlerine katılma nedenleri anketine verdikleri cevaplar doğrultusunda en çok “yeni yetenekler kazanmak ya da var olanı geliştirme” (4,65) nedeni ile faaliyetlere katıldıkları sonucu ortaya çıkmıştır.

Gençlik merkezi gönüllülerin, gençlik merkezleri faaliyetlerine katılmasına neden olan en önemli motivasyonel faktör egoizm faktörü olarak tespit edilmiştir. Ölçekte egoizm faktörünün ölçüldüğü sorular ile gönüllülerin; sosyal iletişim, kendini gerçekleştirme, takdir edilme ve başarı özellikleri ölçülmüştür. Çıkan sonuç itibarıyla gençlik merkezi faaliyetlerinde yer alan gönüllülerin faaliyetlerde yer almalarını sağlayan en önemli motivasyonel faktör olan egoizm faktörünün temelinde gönüllülerinin; sosyal iletişim kurma, kendini gerçekleştirme, takdir edilme faktörleri yatmaktadır diyebiliriz.

SONUÇ

Sonuç olarak; gençlik merkezleri; faaliyetleri aracılığıyla gençlerin yeni yetenekler kazanmalarına ve var olan yeteneğinin geliştirmelerinin yanı sıra gönüllülerin sosyal iletişim kurma, kendini gerçekleştirme, takdir edilmelerine imkân sağlamaktadır. Ayrıca gençlik merkezleri kamusal olarak gönüllülük faaliyetlerini yürütüldüğü kamu kuruluşu olması sebebiyle ve 81 ilde artan gençlik merkezi sayısı ile gençlere gerek gönüllülük alanında gerekse çeşitli faaliyetler anlamında önemli imkânlar sunmaktadır.

KAYNAKLAR

1. Akatay, A., Yelkikalan, N. (2007) Toplum Kuruluşlarında Gönüllülük ve İnsan Kaynakları Yönetimi. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
2. Birleşmiş Milletler Gönüllüleri (UNV). (2011). Dünyada Gönüllülüğün Durumu Raporu. http://www.unv.org/fileadmin/docdb/pdf/2011/SWVR/Turkish/SWVR2011_%5BTur%5D_full.pdf,
3. Birleşmiş Milletler Gönüllüleri Programı Türkiye ve Gençlik Servisleri Merkezi. (2013). Türkiye’de Gönüllülük. Ankara. <http://www.tr.ndp.org/content/dam/turkey/docs/Publications/mdgs/Turkiyedegonulluluk.pdf>, Erişim Tarihi: 05.01.2015
4. Carter, P. (2002). Sports Volunteering in England in 2002 A Summary Report. <http://www.sportengland.org/media/40052/valuing-volunteering-in-sport-in-england-summary-report.pdf> erişim tarihi:20.1.2015
5. Erdoğan, E. (2012). Gönüllülük Araştırmaları. Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı. <http://www.tegv.org/i/Assets/pdf/Arastirmalar/TEGVGonullulukArastirmalari.pdf>
6. Farrel, J.M., Margaret, E.J. & Twynam, G.D. (1998). Volunteer Motivation, Satisfaction and Management at an Elite sport Competition. *Journal of Sport Management*, 1998;12 (288-289).
7. Genç, A. (2011). İl Toplum Kuruluşlarında Gönüllü Olma Güdülere: Türk Kızılayı Eskişehir Şubesi Gönüllüleri Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
8. Gumus, H., & Isik, O. (2018). The Relationship of Physical Activity Level, Leisure Motivation and Quality of Life in Candidate Teachers. *International Journal of Progressive Education*, 14(5), 22-32.
9. Gumus, H., Honca, A. A., & Cetinkaya, T. (2019). Perceived Social Support in Recreational Activity Participation: A Study on Students. *Higher Education Studies*, 9(1), 151-158.
10. Gümüş, H., Ayna, Ç., & Yıldırım, İ. (2018). Reviewing attitudes of women towards leisure activities in terms of different variables. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 20(3), 224-229.
11. Honca, A. & Çetinkaya, T. (2017). Perception of Participation Constraints to Recreational Activities: A case of University Students. *International Journal of Recreation and Sports Science*, 1 (1), 30-37.
12. <http://www.dernekler.gov.tr/tr/default.aspx>, Erişim tarihi:11.11.2014
13. Kara, K. E. (2011). Üniversitede 2011 Erzurum Kış Oyunlarındaki Gönüllülerin Katılma Motivasyonları ve Oyunlar Sonrası Beklenti ve Memnuniyetlerinin Değerlendirilmesi. Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
14. Koç, M. C., Ayar, H., Gümüş, H. & Çimen, K. (2019). Leisure motivation and leisure satisfaction: A practice on open water swimming competitions. *OPUS–International Journal of Society Researches*, 13 (19). DOI: 10.26466/opus.596597.
15. Kubat, R., & Şentürk, A. (2018). Physical education teachers organizational trust and organizational investigation of awareness levels. *International Journal of Recreation and Sports Science*, 2 (1), 53-67.
16. Lasby, D. (2000). The Volunteer Spirit in Canada: Motivation and Barriers. http://www.imaginecanada.ca/sites/default/files/www/en/giving/reports/volunteer_spirit.pdf Erişim.Tarihi:15.01.2015
17. Mirsafian, H., & Mohamadinejad A. (2012). Sport volunteerism: A study on volunteering motivations in university students. *Journal of Human Sport and Exercise [online]* Vol:7 <http://www.redalyc.org/pdf/3010/301023534009.pdf> Erişim Tarihi: 01.12.2014
18. Resmi Gazete. (2003). Gençlik Merkezleri Yönetmeliği. Tarih: 13.07.2003 Resmi Gazete Sayısı: 25167. <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.4137&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=GEN%C3%87L%C4%B0K> Erişim tarihi:21.01.2014
19. Sertbaş, K. (2006). Üniversitede 2005 İzmir Oyunlarında Görevli Gönüllü İnsan Kaynaklarının, Organizasyona Katılım Nedenleri ve Motivasyonel Faktörlerin Analizi. Doktora Tezi. Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
20. Strigas, A., & Jackson E.N. (2003). Motivating Volunteers To Serve And Succeed: Design And Results Of A Pilot Study That Explores Demographics And Motivational Factors In Sport Volunteerism. *International Sports Journal Article*.
21. T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı. (2013). Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi. Ankara.
22. Yurttagüler, L., & Akyüz, A. (2006). Gönüllülerle İşbirliği. Bilgi Üniversitesi Sivil Toplum Eğitim ve Araştırma Birimi. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları STK Çalışmaları Eğitim Dizisi Kitapları.